

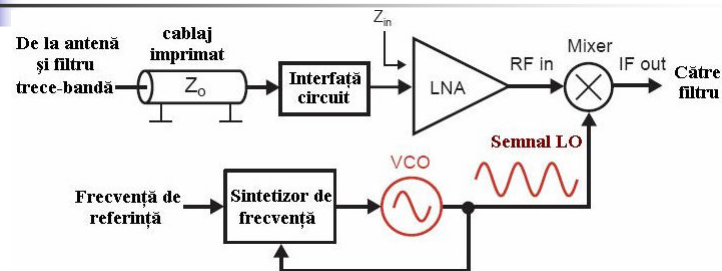
CIRCUITE DE TELECOMUNICAȚII

Tema VIII

Oscilatoare RF

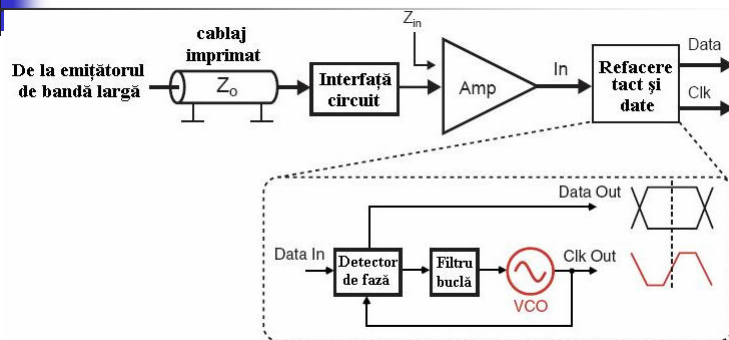
Prof. dr. ing. Andrei Câmpeanu
 Departamentul Comunicații, A310-311
 Email: andrei.campeanu@etc.upt.ro

Rolul Oscilatorului Comandat în Tensiune (VCO) în sistemele radio de bandă îngustă

- Probleme în realizarea VCO
  - Domeniul de acord al frecvenței: Trebuie să acopere toate canalele de frecvență.
  - Zgomotul oscilatorului: Afectează sensibilitatea receptorului.
  - Putere: Se dorește un consum redus de putere.
  - Izolare: Se dorește minimizarea căilor de zgomot în VCO.
  - Sensibilitate la variațiile procesului tehnologic/temperaturii: Este necesar să poată fi produs pe scară largă.

Rolul Oscilatorului Comandat în Tensiune (VCO) în sistemele de comunicații de mare viteză

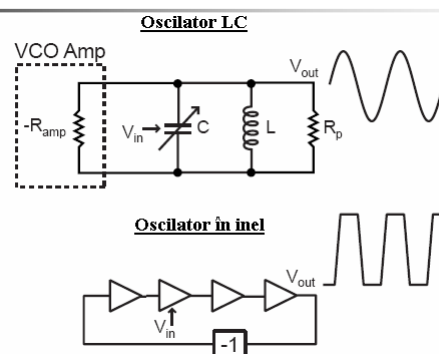
- Problemele în realizarea VCO sunt aceleași ca în cazul comunicațiilor radio, dar:
  - Performanțele la zgomot sunt mai puțin stringente,
  - Domeniul de acord al frecvenței este de obicei mai redus.

TCC-VIII

A. Câmpeanu

3

Structuri populare de oscilatoare VCO

- Oscilatorul LC: zgomot de fază redus, ocupă suprafață mare.
- Oscilatorul în inel: foarte ușor de integrat, zgomot de fază mare.

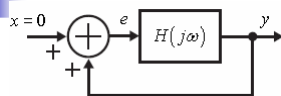
TCC-VIII

A. Câmpeanu

4

I. Conceptul de sistem cu reacție: Criteriul Barkhausen pentru oscilatoare

- Funcția de transfer în buclă închisă a oscilatorului:

$$G(j\omega) = \frac{Y(j\omega)}{X(j\omega)} = \frac{H(j\omega)}{1 - H(j\omega)}$$

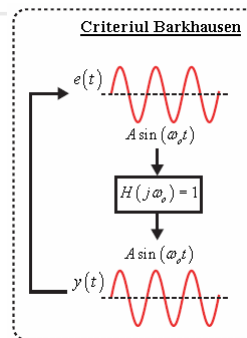
- Se produc în circuit oscilații întreținute pe frecvența ω_o dacă se îndeplinește condiția:

$$H(j\omega_o) = 1$$

- Ultima relație se exprimă, de regulă, prin două condiții:

- Amplificarea este egală cu 1 (unu) la frecvența ω_o ,
- Faza este un multiplu de 360° la frecvența ω_o .

$$|H(j\omega_o)| = 1 \text{ și } \arg\{H(j\omega_o)\} = n \cdot 2\pi, n = 0, 1, 2, \dots$$

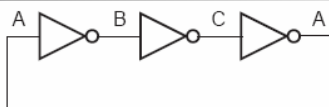
TCC-VIII

A. Câmpăanu

5

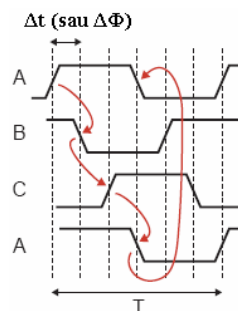
Exemplul 1: Oscilator în inel

- Amplificarea este stabilită la valoarea 1 prin caracteristicile de saturație a invertoarelor.
- Se utilizează în buclă un număr impar de etaje pentru a împiedica invertoarele să realizeze un punct de funcționare stabil.
- Defazajul la frecvența de oscilație este egal cu 360° (180° sunt date de inversare iar 180° se datorează întârzierii porților).
- Presupunem oscilatorul alcătuit din N etaje, fiecare având un defazaj $\Delta\Phi$.

$$N\Delta\Phi = 180^\circ \quad \Delta\Phi = 180^\circ/N$$
- Alternativ, N etaje cu întârzierea Δt conectate în cascadă au o întârziere egală cu

$$N\Delta t = T/2 \Rightarrow \Delta t = T/(2N)$$

TCC-VIII

A. Câmpăanu

6

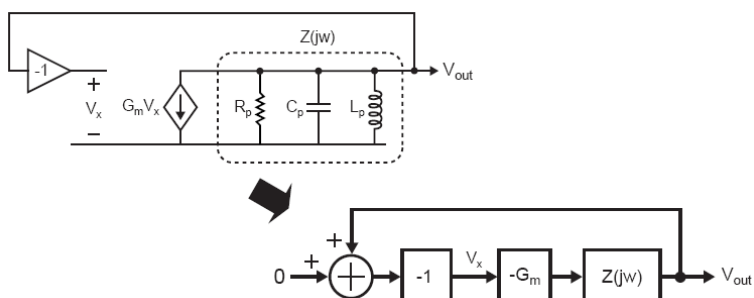

Exemplul 1: Observații în legătură cu oscilatorul în inel

- Datorită unor performanțe de zgomot relativ modeste, oscilatoarele în inel sunt rar folosite în sistemele radio RF.
- Sunt utilizate destul de frecvent în sistemele de comunicații de mare viteză pe fir.
- În continuare, atenția noastră va fi focalizată numai pe oscilatoarele LC.

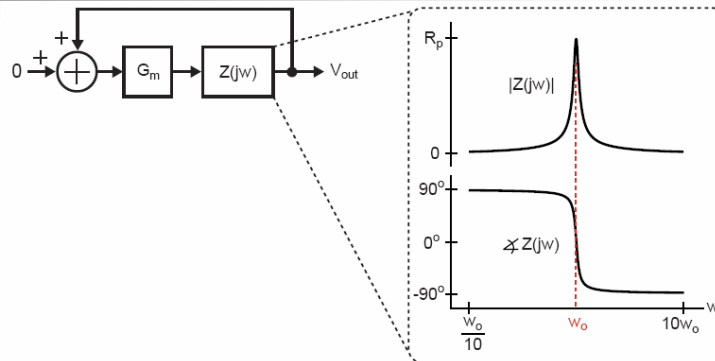

Exemplul 2: Oscilator cu circuit rezonant

- Criteriul Barkhausen pentru oscilație la frecvența ω_o :
$$G_m Z(j\omega_o) = 1$$
- Presupunând că G_m este pur real, rezultă că circuitul rezonant se află la rezonanță, astfel că $Z(j\omega_o)$ trebuie să fie și el pur real.
$$G_m R_p = 1$$

Exemplul 2: Caracteristica de frecvență a circuitului rezonant

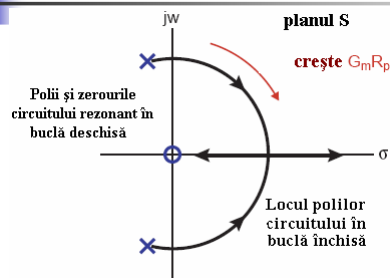
- În cazul circuitului rezonant paralel, impedanța la rezonanță a acestuia se comportă ca o rezistență, fiind pur reală.
  - Condiția de fază este satisfăcută.
  - Condiția de amplitudine este satisfăcută prin impunerea condiției: $G_m R_p = 1$.

TCC-VIII

A. Câmpeanu

9

Exemplul 2: Impactul valorilor g_m asupra comportării circuitului

- Reprezentarea locului rădăcinilor ne permite să vizualizăm dependența poziției polilor în funcție de polii și zerourile circuitului în buclă deschisă și de amplificarea în buclă deschisă ($G_m R_p$) a acestuia.
  - Pe măsură ce amplificarea $G_m R_p$ crește, polii în buclă închisă se deplasează în semiplanul drept al planului s.

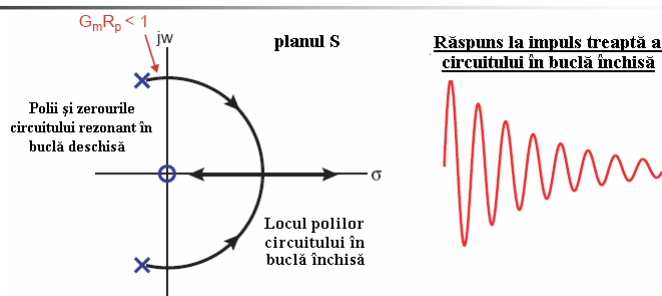
TCC-VIII

A. Câmpeanu

10

Exemplul 2: Cazul g_m prea mic

- Polii circuitului în buclă închisă se găsesc în semiplanul stâng al planului s .
  - Răspunsul circuitului este amortizat.
  - Oscilația "moare".

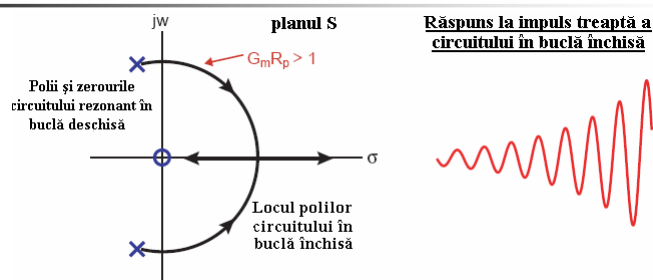
TCC-VIII

A. Câmpeanu

11

Exemplul 2: Cazul g_m prea mare

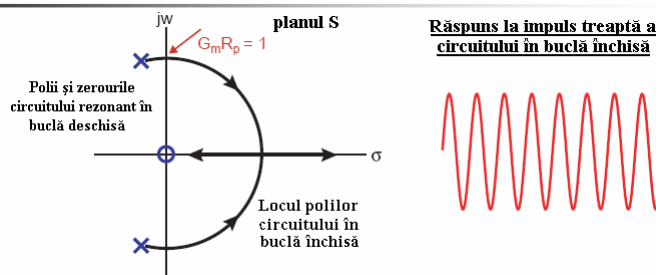
- Polii circuitului în buclă închisă se găsesc în semiplanul drept al planului s .
  - Răspunsul circuitului este instabil.
  - Oscilația "explodează".

TCC-VIII

A. Câmpeanu

12

Exemplul 2: Cazul g_m are valoarea corectă

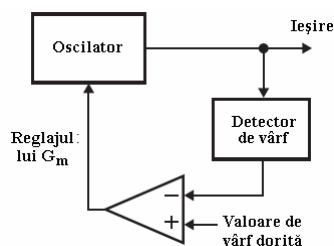
- Polii circuitului în buclă închisă se plasează pe axa $j\omega$.
  - Oscilație întreținută.
- Consecință: $G_m R_p$ trebuie să fie exact 1.
  - Cum se poate asigura îndeplinirea acestei condiții?

TCC-VIII

A. Câmpeanu

13

Exemplul 2: Buclă de control a amplitudinii

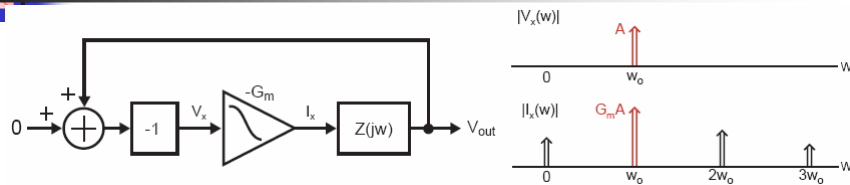
- O primă idee în vederea realizării unei oscilații de amplitudine constantă la ieșire constă în detectarea amplitudinii oscilatorului și ajustarea amplificării G_m astfel încât să devină egală cu valoarea dorită.
  - Utilizarea reacției negative permite realizarea cu precizie a condiției $G_m R_p = 1$.
- Consecințe: realizare complexă, consumă putere și adaugă zgomot.

TCC-VIII

A. Câmpeanu

14

Exemplul 2: Utilizarea nelinearității amplificatorului drept reacție negativă

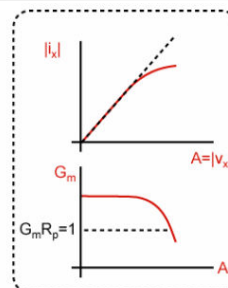
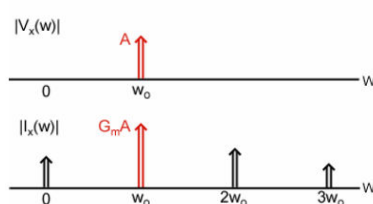
- În practică, amplificatoarele de transconductanță au caracteristici de transfer nelineare, astfel că pentru nivele mari de semnal la intrare apare fenomenul de saturație.
  - Consecința nelinearității este apariția armonicilor în componența semnalului de ieșire. Acestea sunt totuși eliminate de circuitul rezonant $Z(j\omega)$.
  - Din punctul de vedere al obținerii unei oscilații cu amplitudine constantă contează relația dintre semnalul de intrare și amplitudinea fundamentalei de la ieșirea amplificatorului.

TCC-VIII

A. Câmpăanu

15

Exemplul 2: Controlul amplitudinii oscilatorului prin nelinearitatea amplificatorului

- Pe măsură ce amplitudinea semnalului de la intrarea amplificatorului crește:
  - Se reduce amplificarea efectivă măsurată ca raport dintre fundamentală la ieșire și semnalul de intrare,
  - Se produce reacție negativă pe amplitudine ($G_m R_p = 1$ în regim permanent).

TCC-VIII

A. Câmpăanu

16

II. Conceptul de rezistență negativă: Descrierea oscilatoarelor cu circuite rezonante

- Descrierea este convenabilă pentru o analiză intuitivă.
- Intuitiv, se încearcă anularea pierderilor din circuitul rezonant prin conectarea unei rezistențe negative în paralel cu acesta.
- Pentru ca circuitul să furnizeze oscilații întreținute va trebui îndeplinită condiția:

$$\frac{1}{G_m} = R_p \Rightarrow G_m R_p = 1$$

- În general, condiția de oscilație se scrie astfel:

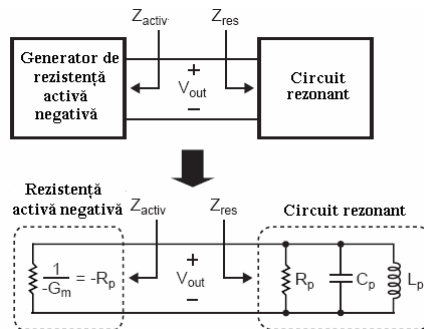
$$Z_{activ} + Z_{res} = 0 \Rightarrow \begin{cases} 1. R_{activ} = -R_p \\ 2. X_{activ} + X_{res} = 0 \end{cases}$$

- Prima condiție se referă la compensarea pierderilor circuitului rezonant, cea de a doua este condiția de rezonanță.

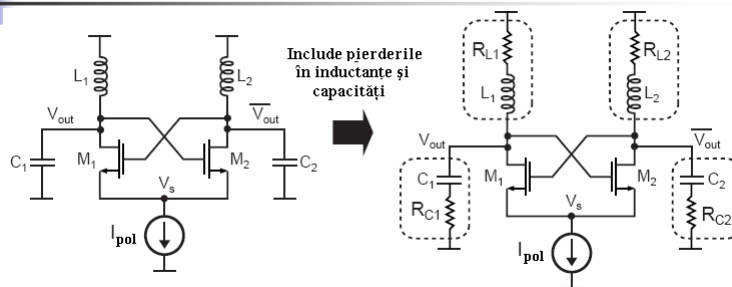
TCC-VIII

A. Câmpeanu

17

Exemplu de oscilator cu rezistență negativă

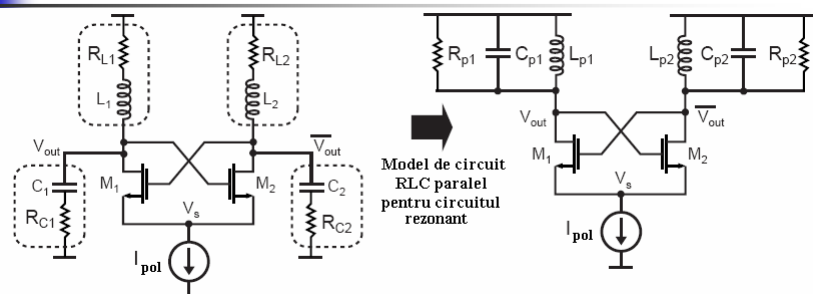
- Acest tip de structură de oscilator este destul de popular printre implementările CMOS actuale. Avantaje:
  - Topologie simplă
  - Implementare diferențială (adecvată pentru a fi utilizată în circuitele diferențiale).
  - Circuitul permite obținerea de performanțe bune din punctul de vedere al zgomotului de fază.

TCC-VIII

A. Câmpeanu

18

Analiza oscilatorului cu rezistență negativă (etapa I)

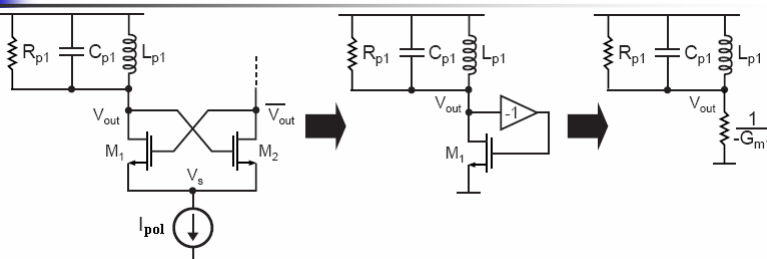
- Circuitele din dreapta tranzistoarelor MOS sunt echivalate cu circuite RLC paralel care includ și pierderile în inductanțe și capacități.
  - De regulă, aceste pierderi sunt dominate de rezistența serie a inductanței.

TCC-VIII

A. Câmpăanu

19

Analiza oscilatorului cu rezistență negativă (etapa II)

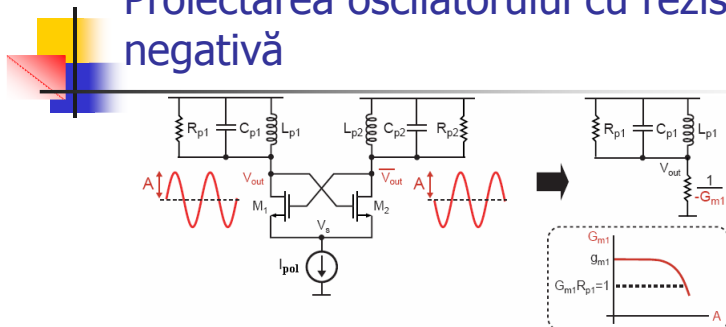
- Pentru a simplifica analiza, circuitul oscilatorului se separă în două subcircuite:
  - La operație contribuie faptul că V_s poate fi aproximat ca fiind punct de masă (aceasta nu este pe deplin adevărat, dar destul de aproape de a fi).
- Trebuie remarcat că la circuitul rezonant avem conectată o diodă echivalentă ce are o transconductanță de valoare negativă.
  - Aceasta poate fi înlocuită printr-o rezistență negativă.
  - Observație: G_m este valoarea de semnal mare a transconductanței.

TCC-VIII

A. Câmpăanu

20

Proiectarea oscilatorului cu rezistență negativă

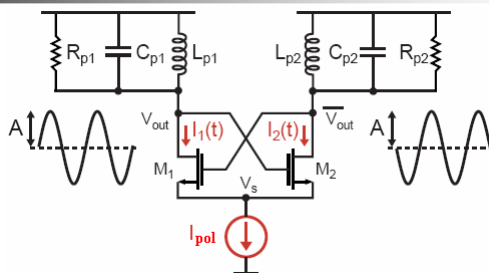
- Componentele circuitului rezonant sunt astfel realizate încât să permită atingerea unei valori cât mai mari pentru factorul de calitate Q .
  - Rezultă o valoare a rezistenței R_p cât mai mare cu putință.
  - Se alege o valoare a curentului de polarizare (I_{pol}) care să asigure o excursie mare de tensiune (fără a forța prea tare saturarea lui G_m). Excursia de tensiune poate fi estimată pe baza lui I_{pol} .
- Se alege o dimensiune convenabilă pentru tranzistor astfel încât să aibă o transconductanță g_{m1} suficient de mare.
  - De regulă, pentru a garanta startul sigur al oscilației, se alege pentru g_{m1} dublul lui $1/R_{p1}$.

TCC-VIII

A. Câmpeanu

21

Calculul excursiei de tensiune a oscilatorului: oscilația sinusoidală maximă

- Presupunând că amplitudinea este mare, curentul I_{pol} trece complet, pe parcursul unei perioade a sinusoidei, de pe M_1 pe M_2 și înapoi.

$$i_1(t), i_2(t) > 0 \quad i_1(t) + i_2(t) = I_{pol}$$

$$i_1(t) = \frac{I_{pol}}{2} (\sin \omega_o t + 1) \quad i_2(t) = \frac{I_{pol}}{2} (-\sin \omega_o t + 1),$$

$$A = \frac{1}{2} I_{pol} R_p$$

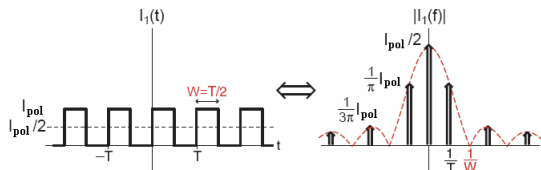
TCC-VIII

A. Câmpeanu

22

Calculul excursiei de tensiune a oscilatorului: oscilație dreptunghiulară

- Dacă amplitudinea la ieșire este foarte mare, putem presupune că $I_1(t)$ este un semnal dreptunghiular.
  - Suntem interesați să stabilim amplitudinea componentei pe frecvența fundamentală.
  - Componenta de cc și armonicile superioare sunt filtrate de circuitul rezonant din drenă.

- Componenta pe frecvența fundamentală are amplitudinea:

$$I_1(t)|_{fund} = \frac{2}{\pi} I_{pol} \sin \omega_o t, \text{ unde } \omega_o = \frac{2\pi}{T}$$

- Rezultă amplitudinea tensiunii de ieșire:

$$A = \frac{2}{\pi} I_{pol} R_p$$

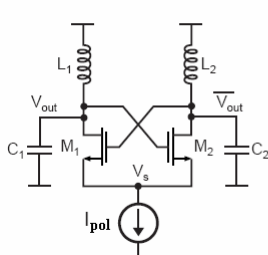
TCC-VIII

A. Câmpănu

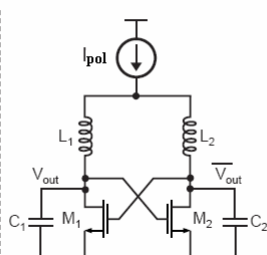
23

Variante ale oscilatorului cu rezistență negativă și ieșiri diferențiale

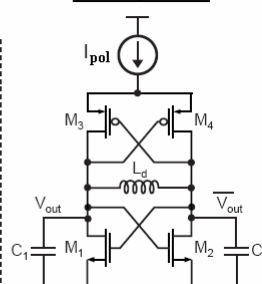
NMOS polarizat în sursă

NMOS polarizat în drenă

NMOS și PMOS

- Sursa de curent I_{pol} poate fi conectată atât la pusul cât și la minusul tensiunii de alimentare.
- Drept transconductoare se pot utiliza tranzistoare NMOS, PMOS atât separat cât și împreună.
  - Ultima variantă din figură care utilizează atât NMOS cât și PMOS se pare că realizează cel mai mic zgomot de fază pentru un consum de putere dat.

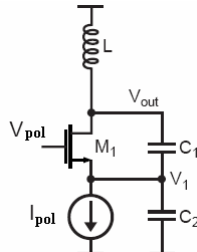
TCC-VIII

A. Câmpănu

24

Oscilatorul Colpitts

- Este o schemă utilizată frecvent datorită simplității mai ales în circuitele care nu sunt diferențiale realizate cu componente discrete.
  - Realizează rezistență negativă cu un singur tranzistor.
  - Poate fi implementat și în structură diferențială.
- Bucla de reacție se închide prin intermediul unui transformator capacitiv între drenă și sursă ce reduce semnificativ valoarea amplificării în buclă închisă.
- Circuitul poate realiza o valoare bună pentru zgomotul de fază, dar aparent aceasta nu este un avantaj în raport cu oscilatorul cu rezistență negativă în cazul aplicațiilor CMOS.

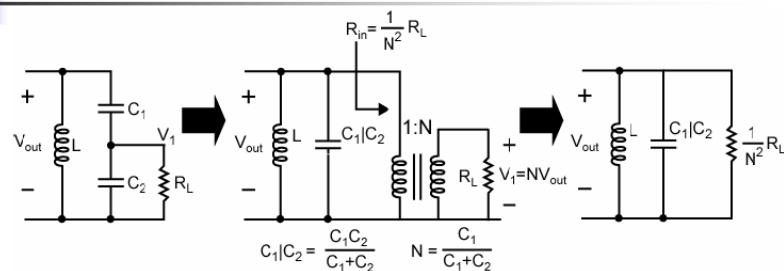
TCC-VIII

A. Câmpeanu

25

Analiza transformatorului capacitiv utilizat în oscilatorul Colpitts

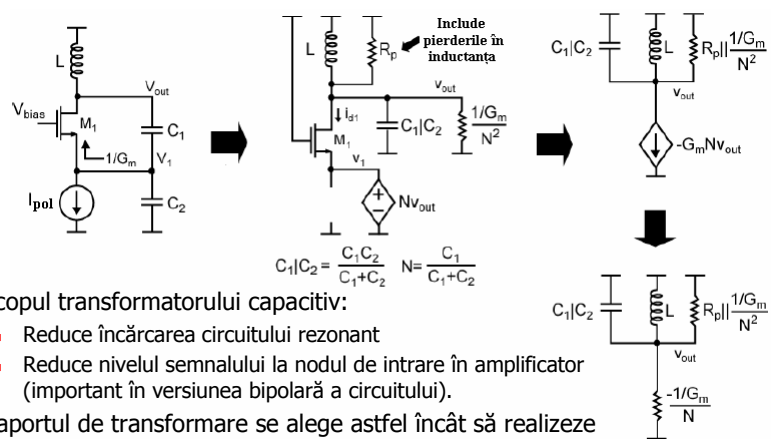
- Căderea de tensiune pe R_L este redusă de divizorul de tensiune capacitiv.
  - Se presupune că la frecvența de rezonanță impedanțele capacităților C_1 și C_2 sunt mai mici decât R_L (ipoteza simplifică analiza).
- Raportul V_1/V_{out} este stabilit de capacități și nu de rezistența R_L .
- Relațiile de transformare se obțin pe baza principiului conservării puterii (vezi Tema 4).

TCC-VIII

A. Câmpeanu

26

Modelul simplificat al oscilatorului Colpitts

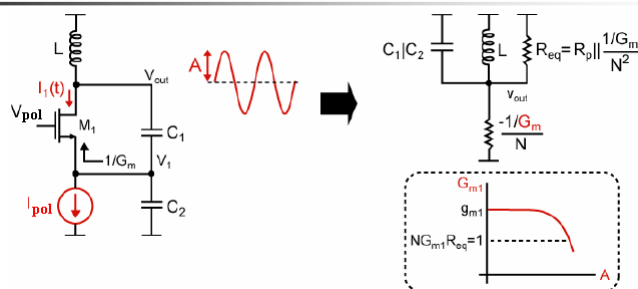
- Scopul transformatorului capacitiv:
  - Reduce încărcarea circuitului rezonant
  - Reduce nivelul semnalului la nodul de intrare în amplificator (important în versiunea bipolară a circuitului).
- Raportul de transformare se alege astfel încât să realizeze cea mai bună performanță la zgomot.

TCC-VIII

A. Câmpănu

27

Proiectarea oscilatorului Colpitts

- Se proiectează elementele circuitului rezonant pentru un factor de calitate Q maxim.
- Curentul de polarizare I_{pol} este ales astfel încât să asigure o excursie mare la ieșire (fără a intra în saturație profundă).
- Se alege raport de transformare care dă cel mai scăzut nivel de zgomot
  - Empiric: $N = 1/5$.
- Dimensiunea tranzistorului este astfel aleasă pentru a avea o valoare mare pentru g_{m1} .

TCC-VIII

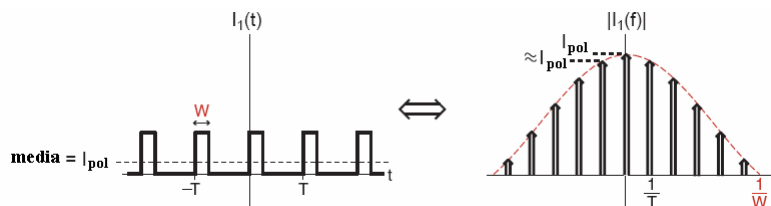
A. Câmpănu

28

Oscilatorul Colpitts: Calculul amplitudinii oscilațiilor în funcție de I_{pol}

- $I_1(t)$ constă din impulsuri a căror formă și durată sunt funcții de comportarea tranzistorului și raportul de transformare.

- Curentul poate fi aproximat prin impulsuri dreptunghiulare înguste de durată W .

- Componenta pe frecvența fundamentală are amplitudinea:

$$I_1(t)|_{fund} \approx 2I_{pol} \cos(\omega_o t), \text{ unde } \omega_o = \frac{2\pi}{T}$$

- Rezultă amplitudinea tensiunii de ieșire:

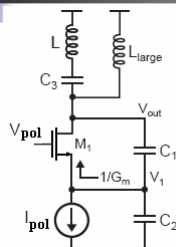
$$A \approx 2I_{pol}R_{eq}$$

A. Câmpeanu

TCC-VIII

29

Oscilatorul Clapp

- Schema este asemănătoare cu a oscilatorului Colpitts cu excepția inductanței circuitului rezonant care este în cazul de față izolată de drena dispozitivului.
  - Permite tensiunii pe inductanță să atingă o amplitudine mai mare fără a depăși însă tensiunea maximă permisă pe drenă.
  - Permite realizare unui zgomot de fază mai redus.

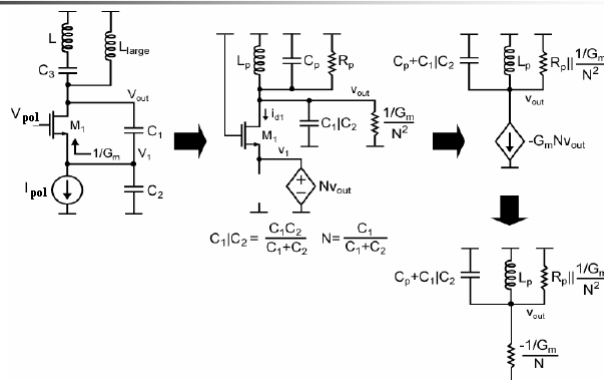
TCC-VIII

A. Câmpeanu

30

Modelul simplificat al oscilatorului Clapp

- Modelul este similar cu cel al oscilatorului Colpitts.
  - Sunt frecvențe de rezonanță parazite și trebuie să le acordăm atenție!

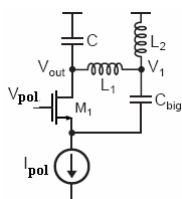
TCC-VIII

A. Câmpeanu

31

Oscilatorul Hartley

- Schema este similară cu cea a oscilatorului Colpitts dar în locul divizorului capacitiv se utilizează două inductanțe pentru a implementa circuitul de transformare din schemă.
  - Pentru implementările în circuite integrate, circuitul nu este foarte popular din cauza faptului că capacitățile sunt mai ușor de realizat decât inductanțele.

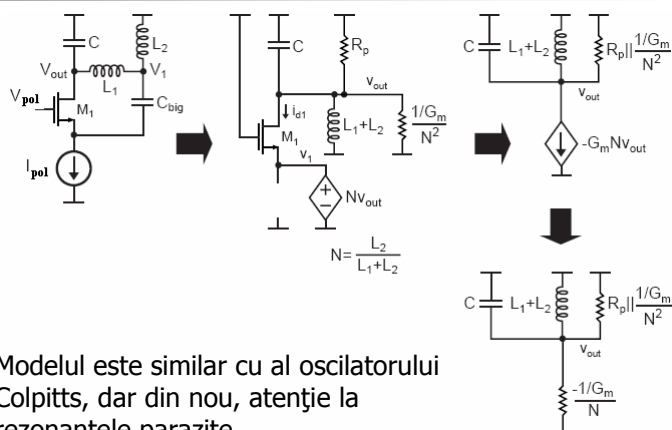
TCC-VIII

A. Câmpeanu

32

Modelul simplificat al oscilatorului Hartley

- Modelul este similar cu al oscilatorului Colpitts, dar din nou, atenție la rezonanțele parazite.

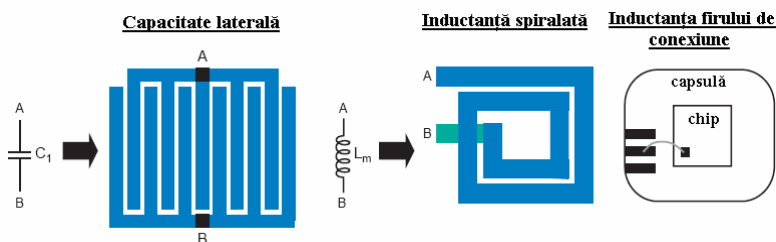
TCC-VIII

A. Câmpeanu

33

Realizarea integrată a elementelor circuitului rezonant: capacități și inductanțe

- Capacitățile laterale au un factor de calitate mare, $Q > 50$.
- Inductanțele în spirală au o valoare moderată pentru factorul de calitate ($5 < Q < 10$), dar sunt complet integrate și au toleranțe reduse ($< \pm 10\%$).
- Inductanțele firelor de conexiune au Q mare (> 40) dar, spre deosebire de inductanțele integrate au toleranțe ridicate ($> \pm 20\%$).

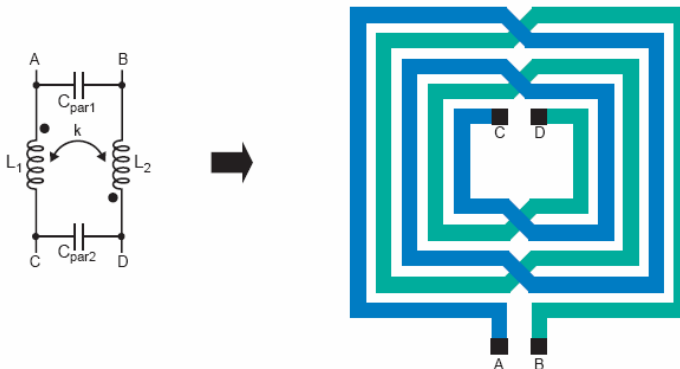
TCC-VIII

A. Câmpeanu

34

Realizarea integrată a elementelor circuitului rezonant: transformatoare

- Sunt proiectate și realizate astfel încât să atingă o valoare maximă a factorului de calitate Q la frecvența de rezonanță.

TCC-VIII

A. Câmpăanu

35

Alte modalități de realizare a circuitelor rezonante

Cristale de cuarț

- Factor de calitate Q foarte mare și frecvență de rezonanță foarte precisă și stabilă.
- Utilizarea este limitată la frecvențe joase ($< 200\text{MHz}$).
- Nu pot fi integrate.
- Sunt utilizate pentru a realiza oscilatoare de "referință", precise și cu zgomot redus.
- Dispozitive cu unde acustice de suprafață (SAW – Surface Acoustic Wave)
  - Domeniu larg de frecvență, ieftine.
- Dispozitive MEMS (Microelectromechanical systems – microsisteme electromecanice)
  - Rezonatoarele acustice cu film subțire (FBAR – thin Film Bulk Acoustic Resonator) au factor de calitate $Q > 1000$, dar nu sunt acordabile iar precizia este redusă.
  - Resorturi miniaturale (Cantilever Beams) – permit factor Q mare dar nu sunt acordabile și încă nu au fost realizate cu frecvențe de rezonanță în domeniul GHz .
- Sunt așteptate în viitor și alte dispozitive.

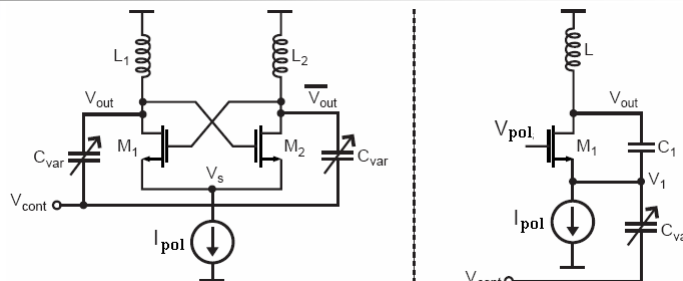
TCC-VIII

A. Câmpăanu

36

Oscilatoare controlate în tensiune (VCO)

- Includ în componență un element de acord pentru ajustarea frecvenței de oscilație.
  - Tipic se utilizează o capacitate variabilă (diodă varactor).
- Varactorul înlocuiește (o parte din) capacitatea fixă.
  - De remarcat că unele capacități fixe nu pot fi înlăturate (joncțiunile de tranzistor, interconexiunile, etc).
- Capacitățile fixe reduc domeniul de acord al frecvenței.

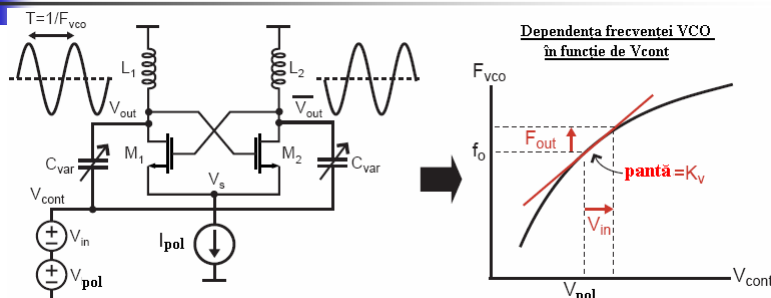
TCC-VIII

A. Câmpeanu

37

Modelul dependenței tensiune/curent pentru un VCO - I

- Vom modela VCO într-o manieră de semnal mic, observând deviațiile frecvenței în jurul punctului static de funcționare a tensiunii de comandă V_{cont} .
  - Se va presupune o relație lineară între tensiunea de comandă și frecvența la ieșirea oscilatorului.

$$F_{out}(t) = K_v v_{in}(t)$$

TCC-VIII

A. Câmpeanu

38

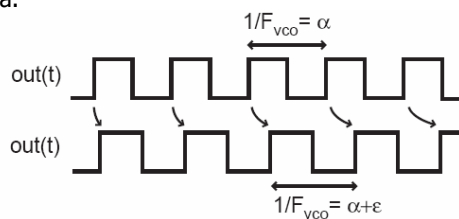
Modelul dependenței tensiune/curent pentru un VCO - II

$$F_{out}(t) = K_v v_{in}(t)$$

- Pentru analiză este mai convenabil să se utilizeze faza în locul frecvenței. Faza și frecvența sunt legate printr-o relație integrală:

$$\Phi_{out}(t) = \int_{-\infty}^t 2\pi F_{out}(\tau) d\tau = \int_{-\infty}^t 2\pi K_v v_{in}(\tau) d\tau$$

- Figura de mai jos oferă o explicație intuitivă pentru relația integrală dintre frecvență și fază.

TCC-VIII

A. Câmpăanu

39

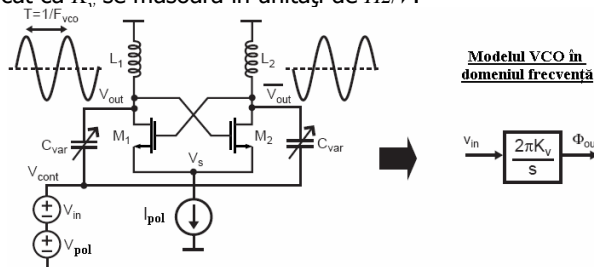
Modelarea în domeniul frecvență al oscilatorului VCO

- Calculăm transformarea Laplace a relației de fază:

$$\Phi_{out}(t) = \int_{-\infty}^t 2\pi K_v v_{in}(\tau) d\tau$$

$$\Rightarrow \Phi_{out}(s) = \frac{2\pi K_v}{s} v_{in}(s)$$

- De remarcat că K_v se măsoară în unități de Hz/V.

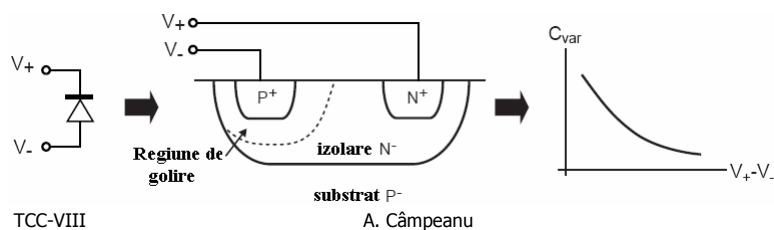
TCC-VIII

A. Câmpăanu

40

Implementarea varactorului – versiunea diodă cu joncțiune

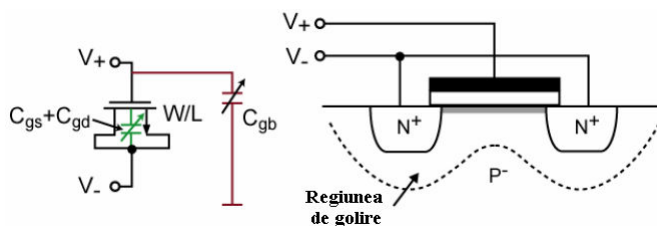
- Varactorul constă dintr-o joncțiune de diodă polarizată invers
  - Capacitatea variabilă este formată din capacitatea regiunii de golire a joncțiunii polarizate invers.
  - Capacitatea scade odată cu creșterea tensiunii inverse aproximativ cu rădăcina pătrată a tensiunii.
- Avantaj – capacitatea variabilă poate fi integrată pe deplin într-o structură CMOS.
- Dezavantaje – factor Q scăzut (adesea < 20) și domeniu redus de acord ($\pm 20\%$).

41

Varactorul MOS – o abordare mai nouă și foarte populară (1)

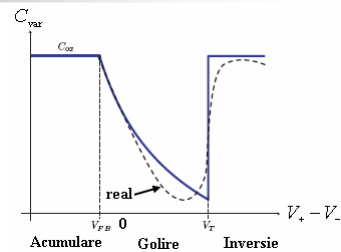
- Varactorul MOS constă dintr-un tranzistor MOS (NMOS sau PMOS) având drena și sursa conectate împreună.
  - Capacitatea are o variație abruptă pe măsură ce se formează canalul de inversie.
- Avantaj – se integrează ușor în tehnologia CMOS.
- Dezavantaj – factorul de calitate Q este relativ scăzut în regiunea de tranziție.
  - De remarcat că prin aplicarea unei tensiuni de amplitudine mare varactorului, regiunea de tranziție a acestuia va fi baleiată la fiecare ciclu al oscilatorului VCO.

42

Varactorul MOS – o abordare mai nouă și foarte populară (2)

- În acumulare, purtătorii majoritari (goluri) formează o placă a capacității (C_{ox}).
- În golire, prezența regiunii de golire cu atomii de dopant crează o capacitate nelineară ce poate fi modelată ca două capacități conectate în serie (C_{gol} și C_{ox}), măbind efectiv grosimea izolatorului dintre cele două plăci ale capacității la $t_{ox} + t_{gol}$.

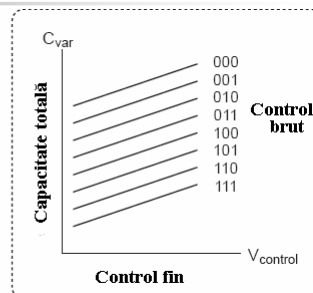
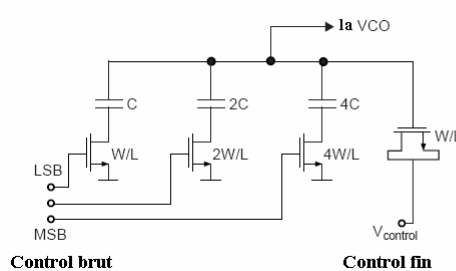
- Pentru o excitație cvasi-statică, generația termică furnizează purtători de sarcină minoritari. Prin urmare, canalul se va inversa pentru $V_{GB} > V_{Tr}$ iar capacitatea revine la valoarea C_{ox} .
- Tranziția în jurul pragului este foarte rapidă. Dacă se utilizează o structură CMOS (cu joncțiuni sursă/drenă), atunci purtătorii minoritari sunt injectați din joncțiuni iar capacitatea la frecvențe înalte include tranziția de inversie.

TCC-VIII

A. Câmpeanu

43

O metodă de creștere a factorului de calitate Q a varactoarelor MOS

- Comutatoare MOSFET pot fi utilizate la realizarea unui circuit de acord brut și discret a oscilatorului VCO.
- Rezistența în conducție a comutatoarelor trebuie minimizată pentru a maximiza factorul Q a capacităților. Dar, dacă comutatoarele sunt prea mari, urmarea este o capacitate în blocare C_{dd} prea mare, ceea ce limitează domeniul de acord a VCO.
- Există o mărime optimă a comutatorului W care maximizează domeniul de acord fără ca pierderile rezistive să devină excesive.

TCC-VIII

A. Câmpeanu

44

Fenomene de târâre/alunecare a frecvenței oscilatoarelor VCO

- Târârea frecvenței prin injecție
  - Frecvența oscilației se deplasează înspre frecvența zgomotului prezent la intrarea receptorului.
  - Exemplu: ieșirea amplificatorului de putere se cuplează la oscilator.
- Alunecarea frecvenței datorată variației sarcinii
  - Frecvența de oscilație se modifică odată cu modificarea impedanței de sarcină.
  - Soluția constă în utilizarea de etaje tampon la ieșirea VCO.
- Cuplarea frecvenței la sursele de alimentare
  - Frecvența de oscilație se modifică în măsura în care nivelul tensiunii de alimentare variază.
  - Soluția constă în stabilizarea tensiunilor de alimentare a VCO.

